

УДК 378.016:811.111]004.738.5

Роман Прибора

## ЗАСТОСУВАННЯ ІНТЕРНЕТ-РЕСУРСІВ ДЛЯ ВИВЧЕННЯ АНГЛІЙСЬКОЇ МОВИ У ВИЩОМУ НАВЧАЛЬНОМУ ЗАКЛАДІ

*У статті проаналізовано дидактичні можливості застосування Інтернет-ресурсів та сервісів у процесі вивчення англійської мови студентами вищих навчальних закладів. Визначено основні їх типи, охарактеризовано особливості роботи з ними. Встановлено, що вони орієнтуються на розвиток мовної (засвоєння лексики, граматики, формування орфографічних умінь), комунікативної (розвиток навичок усного діалогічного і монологічного та писемного мовлення) та професійної (спеціалізовані наукові та публіцистичні матеріали) компетентностей. Інтернет також є джерелом навчальної та методичної інформації для викладача для вдосконалення навчального процесу.*

**Ключові слова:** англійська мова, навчального процес, вищий навчальний заклад, Інтернет-ресурси, комунікативні компетентності, проектна робота.

*В статье проанализировано дидактические возможности использования Интернет-ресурсов и сервисов в процессе изучения английского языка студентами высших учебных заведений. Выяснено их основные типы, дана характеристика особенностей работы с ними. Установлено, что они ориентируются на развитие языковой (изучение лексики, грамматики, формирование орфографических умений), разговорной (развитие навыков устной диалогической и монологической и письменной речи) и профессиональной (специализированные научные и публицистические материалы) компетентностей. Интернет также есть источником учебной и методической информации для преподавателя для усовершенствования учебного процесса.*

**Ключевые слова:** английский язык, учебный процесс, высшее учебное заведение, Интернет-ресурсы, коммуникативные компетентности, проектная работа.

*The article provides the analysis of didactic facilities of Internet in the English language teaching and learning process in higher educational institutions. There have been distinguished the main types of Internet resources and services including search engines, channels, mass media web-sites, language learning services, personal teacher's pages, teachers' forums, social networking sites, on-line dictionaries, project making platforms etc. Some of them aim at the development of language competence i.e. vocabulary, grammar and spelling. Others help to master communicative skills both orally and in writing or enhance*

---

*professional competence providing specialized scientific, technical and publicistic materials for self-study. Teachers can use Internet as a source of ideas, teaching methods and techniques, electronic textbooks, additional instructional materials to make educational process up-to-date and easily accessible by all students.*

**Key words:** *English, educational process, higher educational institutions, Internet resources, communicative competences, project work.*

Основна мета вивчення іноземної мови полягає у формуванні комунікативної компетенції. Усі інші цілі підпорядковуються їй. Оволодіння комунікативною і міжкультурною компетенцією неможливе без практики спілкування. У цьому допомагають комп'ютерні технології та Інтернет, які за останні десятиліття стали невід'ємною частиною освітнього процесу.

Аналіз останніх досліджень і публікацій показав, що різні аспекти інформатизації навчального процесу вищої та середньої школи розглядалися в роботах вітчизняних (В. Афанасьєва, О. Жолдак, І. Карпа, Т. Олійник, А. Скрипниченко, В. Тавро) та зарубіжних (А. Андрєєв, М. Девідсон, Дж. Кемпбелл, М. Кастельс, М. Кузнецов Л. Рейган, Х. Т. Хуанг, Ф. Явуз та ін.) науковців. Однак, потребують більш ґрунтовного дослідження особливості використання різноманітних Інтернет-ресурсів та сервісів для навчання англійської мови у вищих навчальних закладах та аналіз їх потенціальних можливостей для формування мовленнєвих компетентностей.

Мета статті – проаналізувати дидактичні можливості Інтернет-ресурсів та сервісів у процесі вивчення англійської мови студентами вищих навчальних закладів.

У ході технічного прогресу переважна більшість технічних засобів створювалася для інших цілей, тому педагоги самостійно визначали дидактичну цінність і створювали методики їх ефективного використання в навчальному процесі. Натомість Інтернет започатковувався саме з освітньою та комунікативною метою. Поєднання комп'ютерних технологій та Інтернету для вивчення іноземної мови дало поштовх для виділення прийому *Computer Assisted Language Learning (CALL)*.

У вищих навчальних закладах навчання англійської мови носить професійно-орієнтований характер і мережа Інтернет допомагає реалізувати завдання курсу. Серед найважливіших з них російський педагог О. Ваценко визначає наступні:

- формування та вдосконалення мовних навичок і розвиток умінь іншомовного спілкування в різних сферах та ситуаціях;
- розвиток навичок самостійної та дослідницької роботи студентів за допомогою спеціально організованої діяльності з використанням інтернет-технологій (пошук інформації, Web-проекти), що сприяє ініціації

самостійної діяльності і ліквідації прогалів у знаннях, навичках та уміннях;

– підвищення мотивації та створення потреби у вивченні англійської мови за допомогою живого спілкування (Web-семінари, інтернет-конференції, Scure);

– реалізація індивідуального підходу до учнів шляхом обліку індивідуальних особливостей комунікативних служб мережі за рахунок використання Інтернету;

– формування комунікативних навичок і культури спілкування [1].

Російський науковець О. Самірханова включає до форм роботи з комп'ютерними навчальними програмами на заняттях англійської мови: вивчення лексики, розвиток діалогічного і монологічного мовлення, письма, засвоєння граматики [5].

Як інформаційна система, Інтернет пропонує своїм користувачам різноманіття інформації і ресурсів. Базовий набір послуг включає: електронну пошту, телеконференції, відеоконференції, можливість публікації власної інформації, створення власної домашньої сторінки і розміщення її на Web-сервері, доступ до інформаційних ресурсів (довідкових каталогів, пошукових систем, розмов в мережі (Chat)). Ці ресурси можуть бути активно використані на заняттях з іноземної мови.

Російський філолог Л. Раїцька [4, с. 112–116] розглянула типи англійських Інтернет-матеріалів, які можна використовувати при навчанні англійської мови за професійним спрямуванням у вищих навчальних закладах:

1. Загальна англійська інформація про факти, події, яка може бути використана у викладанні і при вивченні англійської мови.

Інтернет – один з найкращих засобів отримання інформації про останні події у світі. Майже всі відомі світові ЗМІ мають свої Web-сторінки.

Більшість матеріалів може бути використана тільки після відповідної адаптації викладачем. Пошук матеріалів здійснюється під керівництвом викладача чи самостійно студентами за розробленим викладачем завданням. Студенти можуть отримати конкретну адресу сайту або ключові слова завдання, за якими можуть знайти необхідну інформацію. Крім того, методично студенти повинні знати, як проводиться пошук, як ефективніше використати пошукові системи (*search engines*) і директорії (*directories*).

Пошукові системи є інструментальними засобами в мережі Інтернет, призначені для відсіювання інформації, що не відноситься до теми запиту. Вони включають: *Yahoo!Search* (<https://search.yahoo.com>), *DejaNews* (<http://www.dejanews.com>), *Education World Search Engine* (<http://www.education-world.com>), *WebCrawler* (<http://webcrawler.com>).

Якщо предметом пошуку є газетні або журнальні статті, довідкові видання, словники, енциклопедії, книги можна використати електронні бібліотеки (*libraries*). Наприклад, *Electric Library* (<http://www.clibrarv.com>) включає тексти (у повному об'ємі) 150 газет та інформаційних бюлетенів,

800 журналів, 3000 довідників, а також художньо-літературних видань. Проте більшість бібліотек надають платні послуги, а періоди пільгового або безкоштовного використання обмежені кількома днями або тижнями.

О. Самірханова пропонує використовувати інформаційні сторінки для удосконалення комунікативної й міжкультурної компетентності. З метою ознайомлення з переліком газет, студенти можуть скористатися сторінкою MEDIA LINKS, у якій є посилання на видання.

Для аудиторної роботи можна застосовувати посилання *Send Us Feedback*, яке здійснює інтеракцію читача з видавництвом. У розділі *Today's Columnists* можна обмінятися коментарями з читачами і висловити своє враження від статті.

Схожу структуру сторінок мають CNN World News, ABC News, BBC World Service, The Washington Times, The New York Times. Звісно, назва та перелік рубрик може варіюватися.

На сайті *BBC World Service* (<http://www.bbc.co.uk/worldservice>) новини читаються і прослуховуються на багатьох мовах. Навіть можна вибрати відповідний рівень оволодіння англійською і прослухати в режимі LEARNING ENGLISH. Зворотний зв'язок з видавництвом здійснюється за допомогою посилання CONTACT US.

Видавництво *ABC News* (<http://www.abcnews.go.com/index.html>) супроводжує свої публікації звуковим і відео супроводом. У розділі чат (CHAT) можна обговорити новини.

Кількома мовами з аудіо і відео супроводом надається інформація і на сайті *CNN World News* (<http://cnn.com/WORLD>). Взаємодія з видавництвом можлива в рубриках DISCUSSION, що включає: дошку оголошень (MESSAGE BOARDS), кімнату для бесід (CHAT) і зв'язок з редколегією (FEEDBACK) [5].

Українські дослідники Т. Олійник, В. Афанасьєва наводять та характеризують перелік сайтів, які сприяють навчанню аудіювання. Звертається увага на такі сайти як: *ESLvideo* (<http://www.eslvideo.com>), *YouTube* (<http://www.youtube.com>), *Blabberize* (<http://www.blabberize.com>), *Voice of America* (<http://www.voanews.com>), *ShowBeyond* (<http://www.showbeyond.com>) та ін.

Сайт *ESLvideo* належить до сервісів, що містять тести на розуміння змісту автентичних відео- й аудіофрагментів, а також дозволяють створювати власні тести на основі файлів, розміщених у межах інших сервісів.

Канал *YouTube* пропонує послуги зберігання та розміщення відеоматеріалів. Користувачі можуть додавати, переглядати, коментувати відеоматеріали. Цей сервіс можна використати переважно для поглиблення вмінь аудіювання. Він є невичерпним джерелом цікавої, актуальної й автентичної інформації.

Інтернет-радіостанція *Voice of America* транслює різноманітні новини,

---

адресовані слухачам з різних країн. Радіопередачі зберігаються в архівах у текстовому та відео варіантах. Інформація доступна для скачування усім користувачам.

Наступна група сайтів націлена на вдосконалення навичок говоріння. До цієї групи можна віднести сайти *Dvolver* (<http://www.dvolver.com>) та *Showbeyond*, про який уже згадувалось вище.

Сервіс *Dvolver* допомагає студентам створювати власні діалоги на різноманітні теми. Цей сайт пропонує обрати місце програвання діалогу, його героїв тощо. Потім кожний студент заповнює спеціальне поле репліками свого героя. Коли всі репліки записані, сервіс пропонує переглянути щойно створений діалог. Таким чином *Dvolver* додає гнучкості та урізноманітнює процес створення діалогів.

Сервіс *Showbeyond* призначений для створення власних мультимедійних розповідей та запису звукового супроводу до слайдів. Цей сайт буде дуже корисним для заохочення студентів до креативного підходу до створення монологів. Студенти вільні вибрати зображення для відеоряду за власним бажанням, записати до нього музичний супровід, робити власні голосові коментарі та підписи до слайдів. У процесі підготовки запису вони мають можливість записати аудіо стільки разів, скільки необхідно для того, щоб кінцевий результат їх задовольнив. У результаті, студенти отримують мультимедійний продукт, що поєднує в собі монологічне та писемне мовлення [3, с. 2–4].

У позааудиторній самостійній роботі студентів може використовуватися *Facebook*, а саме *V-forum* – дискусійний форум з використанням відеоматеріалів. На ньому учасники обмінюються інформацією, удосконалюючи навички говоріння. Х. Хуанг навів досвід використання власних відео-презентацій тайванськими студентами. Оскільки студенти об'єднані в групу друзів, відео-презентації з'являються у стрічці новин і члени групи можуть переглянути їх, позитивно прокоментувати чи залишити свої зауваження або поради щодо вдосконалення подачі інформації чи недоліків мовлення. Більшість студентів відзначили, що участь у дискусіях відео-форумів допомогла їм створити соціальне середовище для вдосконалення навичок говоріння [6, с. 90–91].

2. Спеціально розроблені для вивчення англійської мови матеріали в Інтернет-мережі. На таких сайтах можна знайти практично усе: від планів уроків і розроблених тем, програм, навчально-методичних матеріалів до тестів і вправ для конкретних граматичних тем. Такі матеріали і вправи дозволяють викладачеві проводити заняття і організовувати самостійну позааудиторну роботу студентів.

Ресурс *BBC Learning English* (<http://www.bbc.co.uk/learningenglish>) дає можливість вивчати британську англійську мову з рівня *lower intermediate* (нижче середнього). Безліч напрямків, відео та аудіо матеріалів з текстівкою і транскрипцією. Один з розділів присвячений конкретно для роботи над

---

ВИМОВОЮ.

Соціальна мережа *Livemocha* (<http://learnlanguagetools.com/livemocha>) розрахована на осіб, що вивчають іноземні мови. Це спільнота вчителів, лінгвістів і, звичайно, всіх, хто просто вивчає іноземну мову. Члени спільноти допомагають один одному вчитися. Носії мови виправляють і пояснюють помилки. Також є практика обміну текстовими повідомленнями, відео або аудіо-чати для практики усного мовлення. Мережа створює можливість здійснення двостороннього навчання, коли студент, що вивчає англійську мову, може знайти напарника, який хоче вивчити українську. Так, користувач виступає одночасно студентом і вчителем, що вимагає систематизації та глибокого засвоєння мови в режимі реального часу.

Ресурс *Bussu* (<https://www.busuu.com/ru>) пропонує спілкування з англomовним співрозмовником, та підбірку уроків для запам'ятовування лексики, постановки вимови та інших аспектів вивчення мови. Як і на *Livemocha*, вправи перевіряються носієм мови. Добре опрацьовано додаток для iOS та Android.

Ресурс *LinguaLeo* (<https://lingualeo.com/ru>) – це бібліотека відео, аудіо і текстових матеріалів. Студент має доступ до тематичних курсів, особистого словника з озвученням, тренувальних завдань з аудіювання.

Безкоштовний сервіс *Voki* (<http://www.voki.com/>) дозволяє створювати аватари, які можуть розмовляти – вашим голосом чи текстом, який ви надрукуєте, або ж голосом з аудіофайлу, який ви завантажите. Створені аватари можна розміщувати в будь-які блоги, веб-сайти чи профілі.

Сайт *Memrise* (<https://www.memrise.com/login/?next=/welcome>), побудований на основі мнемоніки – техніки, яка допомагає запам'ятовувати інформацію за допомогою побудови асоціацій. Ресурс містить безліч асоціативних рядів для кращого запам'ятовування слів та посилання на корисні курси для вивчення іноземних мов.

3. Особисті інформаційні сторінки (*home-pages*) викладачів в Інтернеті. Можуть містити інформацію, спеціально розроблені для конкретних студентів матеріали для самостійної роботи, електронні тести, а також численні гіпертекстові посилання, що зв'язують цю сторінку з будь-якими сайтами, директоріями, пошуковими системами і ін. Останні дозволяють методично грамотно і продуктивно організувати роботу студентів (особливо позааудиторну).

4. Електронна пошта (*e-mail*) – це сукупність програмно-апаратних засобів, що забезпечують передачу повідомлень між комп'ютерами. Час доставки листа може складати від кількох секунд до десятків хвилин і залежить, головним чином, не від відстані, а від кількості переходів з однієї мережі в іншу в процесі доставки, а також від організації служби ЕП в тій або іншій мережі на шляху передачі повідомлення.

Отримання електронних повідомлень, а також підготовка і відправка відповідей на них можуть робитися в зручний для учасника час. З цієї

причини електронну пошту відносять до неінтерактивних технологій, що реалізуються в режимі *offline*, оскільки між відправленням листа і отриманням відповіді на нього зазвичай проходить деякий час (декілька хвилин, годинників, днів і т. п.). Електронна пошта є однією з найбільш дешевих і порівняно нескладних технологій [2, с. 72].

З розвитком інтернет-технологій цей тип поступово втрачає своє значення. При навчанні на стаціонарі електронна пошта грає вже не таку роль, як, наприклад, в дистанційному навчанні. Проте *e-mail* залишається зручним і економічним інструментом для передачі як текстової, так і мультимедійної інформації. В якості додатків (*attachments*) до повідомлень електронної пошти можуть бути передані текстові документи, наприклад, у форматах PDF, DOC (Microsoft Word), plain text (простий текст) – книги, статті, документація. При цьому для скорочення об'єму рекомендується архівувати додатки в якому-небудь широко поширеному форматі, наприклад RAR або ZIP.

Виділяють кілька напрямків, де використання електронної пошти дозволяє підвищити ефективність навчального процесу. Передусім, це навчання письму. На початкових етапах використання електронної пошти є важливим, оскільки дає можливість відпрацювати уміння ділового письмового мовлення і навчитись взаємодіяти. Приклад, написання листа як основа для написання власного портфоліо. Виконане завдання студенти відправили на електронну адресу спочатку студентам своєї групи, потім викладачу. Оскільки завдання виконувалося за зразком, було підготовчим до монологічного завдання, то не вимагало ретельної перевірки. Первинне оцінювання з коментуванням здійснювалося студентами групи. Кожен студент крім написання свого листа, повинен був додатково перевірити 3 листи однокласників, оцінити, проаналізувати помилки, відправити авторові відповідь з коментарем. Цей вид робіт забезпечив самоперевірку студентів, тренування в уміннях аналізувати, оцінювати, складати коментар, залучив студентів до комунікації на англійській мові, заощадив час педагога.

Крім того, можна використати електронні листи для контролю за засвоєнням студентами окремих тем. Студенти можуть відсилати звіти щодо виконаної роботи, а викладач оцінити наявність роботи і її відповідність вимогам. Отримуючи в електронній формі роботи студентів, викладач має можливість проаналізувати результати.

Можливо організувати спеціальні студентські проекти.

5. Матеріали для викладачів. В Інтернеті викладачі можуть знайти різноманітні можливості для вдосконалення навчального процесу. Це програми з навчальних дисциплін, матеріали з методики і практики викладання мов, інформація про нові підручники, навчальні посібники з англійської мови. Крім того, викладачі можуть обмінюватися з колегами в різних форматах досвідом і новітніми досягненнями в навчанні студентів

---

(посилання, відеоконференції, чати тощо). Інтернет дозволяє викладачам публікувати в електронних виданнях свої наукові та методичні статті.

Отже, Інтернет може ефективно використовуватися як допоміжний засіб у навчанні англійської мови у вищих навчальних закладах. Його унікальні можливості полягають у наданні послуг та інформаційних освітніх ресурсів. Проте у великій інформаційній базі студенти не завжди можуть самостійно орієнтуватися, тому завдання викладача правильно їх спрямовувати. Подальшого розвитку потребують методики навчання англійської мови студентів із залученням Інтернет-ресурсів та формування різних видів компетентностей за допомогою електронних дидактичних засобів.

### **СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ**

1. Ваценко Е. В. Внедрение образовательных возможностей сети Интернет в учебный процесс [Електронний ресурс] / Е. В. Ваценко. – Режим доступу: [elib.bsu.by/.../Ваценко%20Екатерина%20Викторовна.doc](http://elib.bsu.by/.../Ваценко%20Екатерина%20Викторовна.doc). – Назва з екрану.
2. Обратнева О. А. Применение современных информационных технологий в обучении иностранному языку [Електронний ресурс] / О. А.Обратнева, М. В. Марусева // Гуманитарные науки. – С. 71–73. – Режим доступу: [http://pskgu.ru/projects/pgu/storage/wt/wt141/wt141\\_18.pdf](http://pskgu.ru/projects/pgu/storage/wt/wt141/wt141_18.pdf). – Назва з екрану.
3. Олійник Т. І. Інтернет-технології у навчанні старшокласників англійської мови [Електронний ресурс] / Т. І. Олійник, В. Ю. Афанасьєва. – С. 1–6. – Режим доступу: [http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb\\_dl=1132](http://visnyk.chnpu.edu.ua/?wpfb_dl=1132). – Назва з екрану.
4. Раицкая Л. К. Использование Интернета в обучении английскому языку в высшей школе / Л. К. Раицкая // Филологические науки в МГИМО: сборник науч. трудов. – № 18 (33). – М.: МГИМО-Университет, 2004. – С. 112–116.
5. Самирханова О. В. Использование интернет-ресурсов в процессе обучения иностранному языку [Електронний ресурс] / Самирханова О. В. // Лингвистика и методика в высшей школе. – Гродно, 2011. – Режим доступу: <http://www.elib.grsu.by/katalog/155391-346332.pdf> – Назва з екрану.
6. Huang H.T. Exploring the Utility of a Video-Based Online EFL Discussion Forum / H.–T. Huang, S.–T. Hung // British Journal of Educational Technology: Blackwell Publishing. – 2013. – Vol. 44. – № 3. – P. 90–94.